

Denken vanuit leerdoelen

Welk eisen stellen we aan de ict-bekwaamheid van docenten?

Om betere leeropbrengsten te realiseren zullen docenten ict moeten verweven met hun didactiek en met de manier waarop ze het leerproces organiseren en sturen. De vaardigheden van de docent zijn daarbij de sleutel tot succes. Maar wat mogen we minimaal van onze medewerkers verwachten? Kennisnet ontwikkelt een set van bekwaamheidseisen.

Isabelle Langeveld

Onderwijsmanagers realiseren zich steeds meer dat er aan de bekwaamheid van de docent gewerkt moet worden om betere leeropbrengsten te realiseren met ict. En dat gaat verder dan digitale basisvaardigheden als werken met internet of Officeprogramma's. Aan Kennisnet werd de vraag gesteld om een kader te beschrijven dat ingezet kan worden om de bekwaamheid van docenten op het gebied van ict-gebruik te ontwikkelen en beoordelen.

In het ziekenhuis hoeft niet elke medewerker een infuus te kunnen zetten

Kennisnet ontwikkelt op dit moment een set met bekwaamheidseisen voor docenten in primair-, voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs op het gebied van ict-gebruik. In dit stadium van het project is er een nota gepubliceerd waarin de opbouw van de set overzichtelijk is beschreven in drie niveaus: 1) digitale basisvaardigheden (als voorwaardelijk niveau), 2) beroepsspecifieke vaardigheden en 3) vaardigheden voor ict-professionals. De kern van de nota gaat over het tweede niveau: de manieren waarop de docent zijn onderwijs kan verbeteren met ict. Dit is in drie kerntaken uitgewerkt: 'Didactisch handelen', 'Werken in de schoolcontext' en 'Persoonlijke ontwikkeling'. Niveau 1 en 3 worden later toegevoegd.

Andersom denken

Maartje de Reus is projectleider bij Kennisnet en heeft de afgelopen weken de eerste workshops gegeven over de ontwikkeling van de eisen. Zowel op de Cvi- als de IPON-conferentie hebben

de deelnemers actief meegedacht. Ze denkt dat de eisen goed ontvangen worden omdat ze niet vanuit de ict-toepassing zijn geformuleerd maar vanuit de opbrengst. En niet vanuit de ict-toepassing, maar vanuit het leerdoel. Andersom gedacht dus.

Steeds is het de docent die bewust zijn onderwijs vormgeeft om een bepaald leerresultaat te bereiken of om efficiënter of effectiever te werken. Daarbij kán hij een webquest, een adaptief spellingsoefenprogramma of een simulatie gebruiken. Het middel volgt uit het doel en wordt pas ingezet als daar een meerwaarde van te verwachten is.

Battle

Een goed voorbeeld van bewezen meerwaarde is Kwizt. Dit is een oefenprogramma waarmee leerlingen van de AOC-opleidingen van de Lentiz onderwijsgroep hun theorie voor het tractorrijbewijs kunnen oefenen. Serge de Beer is Coördinator Onderwijs en ICT voor alle locaties van Lentiz en zelfstandig Technology coach. Hij was betrokken bij de ontwikkeling van deze "battle". 'Studenten kunnen een 'avatar' aannemen, een digitale identiteit in de vorm van een fantasiewezen, en spelen dan tegen elkaar om de hoogste positie in de ranglijst. Hoe meer vragen je goed beantwoordt, hoe hoger je in de ranking staat. Het is de expertise van de docent om in te schatten of de sfeer veilig genoeg is in de klas om onderling de strijd aan te gaan. Mijn studenten worden gemotiveerd door competitie, zo blijkt uit ervaring, want ze studeren harder.'

Als de studenten eenmaal bezig zijn is de rol van de docent nog niet uitgespeeld. Hij volgt de activiteit en scores van studenten. Blijven sommige studenten erg achter, dan kan hij besluiten om te helpen. Een spel blijft immers leuk zo lang je kans houdt om te winnen. De docent kan bij de inzet van een game ook verrast worden door zijn studenten. Een jongen die zich in de klas niet zo profileert, is in de rust van zijn eigen kamer in staat om heel hoog te scoren. De Beer: 'Digitale middelen maken aanpassing mogelijk aan leervoorkeuren, maar ook naar leertempo en niveau. Daarom is het zo belangrijk dat docenten verschillende middelen, waaronder digitale, leren inzetten om hun didactische doelen te bereiken.'

Maatwerk

Sommige docenten experimenteren uit zichzelf, maken instructievideo's, digitale toetsen of volgen op eigen initiatief een cursus 'Maak je eigen Apps', zoals Serge de Beer die aanbiedt. Anderen zijn al tevreden met een Powerpoint. En, hoe onuitput-

**Bij het opleiden van studenten
is maatwerk gewenst en dat geldt
evenzeer voor docenten**

telijk de digitale mogelijkheden ook lijken, niet elke leertaak leent zich ervoor. Hoe kunnen de eisen worden toegepast op een doelgroep die zo heterogeen is in niveau en ambitie en op leerprocessen die elk om een eigen aanpak vragen?

Bij het opleiden van studenten is maatwerk gewenst en dat geldt evenzeer voor docenten. Kennisnet hecht er daarom aan te benadrukken dat de set van eisen geen normen stelt waaraan alle docenten moeten voldoen. Hoe veel of hoe vaak een docent ict gaat gebruiken en de manier waarop hij op zijn bekwaamheid wordt beoordeeld ligt bij de HRM-afdeling, de leidinggevende en de docent zelf.

Elke docent een eigen plan

Serge de Beer sluit zich aan bij Rob Schrijver's visie (zie kader) dat eisen gedifferentieerd gehanteerd moeten worden. 'In een ziekenhuis hoeft ook niet elke medewerker een infuus te leren zetten. Een belangrijke taak voor teamleiders is om in te schatten welke ontwikkeldoelen voor een docent relevant zijn, gezien zijn onderwijs. Ik geef bij de Lentiz Academy de cursus Specialist Onderwijs en ICT. Aan de spreiding van deelnemers over verschillende opleidingen zie ik dat teamleiders per team een paar docenten scholen. Na afronding gaan ze hun collega's begeleiden, waarmee ict-gebruik overspringt. Scholing is het belangrijkste instrument om het leerproces met de inzet van ict te verrijken en te versnellen en de eisen bieden daarvoor een prima referentiekader.'

Bij de Lentiz Groep konden enkele klassen dankzij een subsidieregeling uitgerust worden met een iPad. Dan past het goed als een taaldocent bedenkt aan welke leerdoelen het gebruik van apps op de iPad kan bijdragen; een spel voor woordenschatontwikkeling of software die feedback geeft op de uitspraak. De docent heeft geen tijd om eindeloos te oefenen, de iPad hoeft nooit naar een volgende les. Door dit soort apps in te zetten, komt tijd vrij voor begeleiding die alleen een mens kan geven.

Werk aan je professionaliteit en leer bij

Voor Rob Schrijver, woordvoerder van de Beroepsvereniging docenten MBO en docent verpleegkunde aan het Rijn IJssel College, staat het buiten kijf dat de eisen niet voor alle docenten met dezelfde norm gesteld moeten worden. 'Het is niet

goed als docenten achterblijven bij leerlingen in het gemak waarmee ze met ict omgaan. Maar dat gebeurt wel. Ik zie ook grote verschillen tussen docenten die al twintig jaar in vak zitten en jonge docenten die net beginnen. Ten eerste zittende starters nog niet vast aan een beproefde aanpak. Ten tweede gebruiken ze social media in hun privé-leven en willen ze dat soort toepassingen ook wel in hun onderwijs uitproberen. Ik vind de eisen overigens goed geformuleerd, ze sluiten aan bij waar wij als beroepsvereniging naar streven. Tegen de tijd dat deze eisen daadwerkelijk meegenomen worden in het HRM-beleid, zullen de oudere docenten wel uitgestroomd zijn. Van de dan werkzame docenten mag je zeker een minimaal pakket aan ict-gebruik verwachten. En ik hoop ook dat de eisen hen motiveren om zich bij te scholen.'